

Список використаних джерел:

1. Климчук І. І. Феміністичні концепції у сучасній теорії міжнародних відносин. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Klymchuk_Iryna/Feministychni_kontseptsii_v_suchasni_teorii_mizhnarodnykh_vidnosyn.pdf.
2. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ: Основи, 2017.
3. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. Київ, 2014.
4. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність: навч. посібник. Київ, 2018.

ВЕРХОГЛЯДОВА Н. І.,

*професор кафедри
аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор економічних наук, професор*

КОНОНОВА І. В.,

*професор кафедри
аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор економічних наук, доцент*

ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

На сучасному етапі розвитку національної економіки України розвиток освіти належить до найважливіших напрямків державної політики України. Виходячи з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, цьому питанню необхідно приділяти достатньо уваги. На основі термінологічного аналізу встановлено, що при визначенні інноваційної діяльності слід виходити з того, що це процес створення інновацій. Розкрито економічну сутність інноваційного процесу, інноваційної діяльності, інноваційного середовища та інноваційного потенціалу.

Важливим етапом дослідження інновацій є їх класифікація за певними ознаками, яка дозволить визначити роль інновацій у розвитку соціально-економічної системи та суспільства взагалі.

Основною ознакою інновацій є саме новизна інновації.

За ознакою новизни інновації виокремлюють на такі: абсолютно нові інновації, які не були ще відомі та не мають аналогів; інновації з частковою новизною одного або кількох елементів продукту або процесу.

Ю. Бажал пропонує здійснювати класифікацію інновацій за такими ознаками [1]:

- за типом: продуктиві, технологічні, сировинні, організаційні, збутові, інфраструктурні;
- за новизною місця впровадження: нова галузь (нове виробництво), існуюча галузь (існуюче виробництво);
- за інноваційною функцією: базові, поліпшуючі, псевдо інновації.

Найбільш узагальнююча класифікація виокремлює шість великих груп інновацій відповідно до змісту та сфери застосування:

1. Технологічні – нові технології виробництва старих чи нових продуктів, впровадження інформаційних систем нових джерел енергії. Технологічні інновації в першу чергу пов'язані зі змінами в засобах та методах організації виробництва.

2. Продуктові – створення нових товарів, які споживаються у сфері виробництва та споживання.

3. Організаційно-управлінські – мають на увазі нові методи і форми організації діяльності соціально-економічних систем, нові методи управління, стратегічне планування, прогнозування та інше.

4. Економічні – відносяться інновації у фінансовій та бухгалтерській сферах діяльності, мотивація та оплата праці.

5. Соціальні – слід розуміти зміну умов праці, культурних, екологічних аспектів та способу життя.

6. Юридичні – відносять нові нормативно-правові документи, що визначають та регулюють функціонування та розвиток соціально-економічних систем.

Класифікація інновацій в освіті – це дуже складний процес, оскільки це викликано використанням поняття «інновація», «освіта» та, безпосередньо «інновація в освіті».

Традиційно інновації в освіті поділяють на такі групи:

- відповідно до сфери застосування: інновації у змісті освіти; інновації в технології навчання; інновації в організації освітнього процесу; інновації в управлінні освітою;

- відповідно до масштабу перетворень: часткові (локальні, одиничні) інновації, які не пов'язані між собою; модульні інновації, які пов'язані між собою; системні інновації, які охоплюють весь освітній процес;

- відповідно до рівня очікування, прогнозування та планування: очікувані, планові; неочікувані, незаплановані інновації;

- відповідно до місця виникнення: інновації в науці; інновації в практиці.

Освіта є важливою складовою суспільства, тому що вона впливає на всі процеси, які відбуваються в суспільстві. Інновації в освіті дають змогу вирішити суперечності між традиційною системою та потребами в якісно новій освіті.

Щодо поняття освіта, то в тлумачному словнику української мови воно має декілька найбільш поширених трактувань. Зокрема освіта може бути розтлумачена як сукупність знань, здобутих у процесі навчання, або ж рівень та ступінь цих знань, освіченість. По-друге, під освітою можна розуміти

піднесення рівня знань, навчання або ж безпосередньо процес засвоєння знань [2]. Слід зазначити, що ці трактування відбивають зміст освіти для кожної окремої людини, тобто здебільшого застосовуються на особистісному рівні [3].

На державному рівні поняття освіта відбиває загальний рівень знань у суспільстві чи в державі, або ж застосовується по відношенню до системи навчально-виховних заходів чи системи закладів і установ, через які ці заходи здійснюються [2].

Термін «інновація» пов'язане з такими категоріями як інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал та інноваційне середовище.

Результати наукового пошуку свідчать про те, що на теперішній час відсутнє однозначне трактування «інноваційна процес», «інноваційна діяльність», «інноваційне середовище» та «інноваційний потенціал».

В Законі України «Про інвестиційну діяльність» інноваційна діяльність визначається як випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізація довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін стану продуктивних сил; розробка та впровадження нової ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та екологічного становища [4].

Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» інноваційна діяльність – це діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [5].

В Господарському кодексі України наведено таке визначення інноваційної діяльності: інноваційна діяльність у сфері господарювання – це діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництва та інші сфери суспільного життя [6].

Виходячи з вищенаведеного, розуміємо, що інноваційна діяльність пов'язана із трансформацією ідей у технологічно новій або вдосконаленій продукти чи послуги та технологічні процеси. Інноваційна діяльність передбачає виконання системи науково-технологічних, фінансових, організаційних заходах з метою отримання бажаного результату.

З поняттям інноваційної діяльності безпосередньо пов'язане поняття інноваційний процес. Існує також багато визначень цього поняття.

Думка однієї групи науковців, згідно з якою інноваційний процес визначається інноваційними чинниками [7].

Друга група авторів розглядає інноваційний процес дотримується думки, що інноваційний процес – це процес перетворення певних ідей, що базуються на наукових розробках в новій технології або окремій її частині [8].

Такої точки зору дотримується більшість науковців, які додають до цього визначення, що цей процес передбачає виконання наступних етапів: створення, освоєння, використання інновацій.

Вважаємо, що інноваційний процес потрібно розглядати як процес перетворення наукових знань в інновацію, її освоєння та впровадження.

В економічній науковій літературі на теперішній час, як і по відношенню до інших категорій таких, як інноваційна діяльність та інноваційний процес, відсутній єдиний підхід до розуміння сутності поняття «інноваційне середовище». Розглядаються декілька підходів до визначення поняття «інноваційне середовище».

1. Соціальний підхід, який під інноваційним середовищем трактує інноваційне середовище як соціальний простір, організований певним чином.

2. Діяльнісний підхід, який розглядає інноваційне середовище як таке, що стимулює або гальмує розвиток інноваційної діяльності.

3. Середовищний підхід, в якому інноваційне середовище розглядається як поєднання внутрішнього і зовнішнього середовища учасників інноваційного процесу.

Аналізуючи ці визначення, вважаємо, що інноваційне середовище передбачає середовище не тільки стану, але й середовище розвитку.

Інноваційне середовище включає в себе такі складові: внутрішня та зовнішня стимулююча складова, внутрішня та зовнішня стримуючі складові.

Розвиток національної економіки, підвищення її конкурентоспроможності можливо за умови впровадження інновацій, активізації інноваційної діяльності, яка безпосередньо залежить від використання інноваційного потенціалу.

Під інноваційним потенціалом науковці розуміють спроможність здійснювати інноваційну діяльність в різних галузях науки та освіти. Інноваційний потенціал забезпечує соціальне, економічне та науково-технічне зростання та розвиток соціально-економічних систем.

В науковій літературі також відсутнє єдине визначення сутності інноваційного потенціалу. Можна виокремити декілька підходів щодо розгляду цієї категорії.

Відповідно до ресурсного підходу, потенціал розглядається як сукупність необхідних та достатніх різних видів ресурсів для функціонування та розвитку.

В межах другого, факторного, підходу потенціал трактується як сукупність різних факторів (матеріальних, трудових), що забезпечують функціонування та розвиток соціально-економічної системи.

Третій підхід – це системний підхід, який розглядає потенціал як єдність структури і функції соціально-економічної системи.

Виконаний аналіз класифікацій в освіті дає нам можливість стверджувати, що інновація є основною формою розвитку освіти, а безпосередньо процес створення, розробки, впровадження та управління інноваціями являє собою основний механізм, що дозволяє здійснити розвиток освіти та покращити її якість.

Розглянуті вище визначення інноваційної діяльності в найбільш загальному вигляді розглядають її як вид діяльності, що спрямовані на отримання інновацій. Визначено, що інноваційний процес являє собою систему дій, спрямованих на підготовку, розробку та використання нових технологічних, економічних, соціальних, організаційних рішень. Слід зазначити, що інноваційне середовище розглядається нами як середовище, в якому відбувається розробка, створення, передача та використання інновацій. Таким чином, за відсутності єдиного підходу до визначення поняття «інноваційний потенціал» можна зазначити, що воно розглядається як комплексне визначення, що містить в собі дві взаємопов'язані складові: потенціал та інновації. Тобто такий підхід до визначення аналізує не лише статичну величину наявних ресурсів, але й фактори динамічного середовища.

Список використаних джерел:

1. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін: навч. посіб. Київ: Заповіт, 1996. 240 с.
2. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія. Львів: Арал, 2008. 384 с.
3. Kononova I. V. Intelligent information systems for decision support in project and program management. Collective monograph. Riga: ISMA, 2021. Pp. 103-113.
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1561-12 (з чинними зм. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
5. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV (з чинними зм. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (з чинними зм. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
7. Сербенівська А. Ю. Сутність та значення інноваційних процесів в діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1690>.
8. Олійник Ю. А. Теоретичні засади визначення сутності інноваційних процесів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2014. № 12. С. 182-187.

ВИННИК Д. А.,

здобувач вищої освіти

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Науковий керівник:

ВИСОЦЬКИЙ О. Ю.,

*професор кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін,*

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,*

доктор політичних наук

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ В ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

Процес глобалізації є неминучим для кожної з сучасних країн. На сьогоднішній день, ми бачимо, що між економіками країн дедалі більше зростають взаємозв'язки. Глобалізація не лише відповідає за процеси